

INŠTITUT ZA KRIMINOLOGIJO
pri Pravni fakulteti v Ljubljani

Urednik: doc. dr. Aleš Završnik

Avtorji: dr. Matej Kovačič
mag. David Modic
Marko Rusjan
dr. Liljana Selinšek
spec. Janko Šavnik
doc. dr. Aleš Završnik

Naslov: Kriminaliteta in tehnologija: Kako računalniki spreminjajo nadzor in zasebnost, ter kriminaliteto in kazenski pregon?

Izdal in založil: Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti v Ljubljani
Za izdajatelja: prof. dr. Matjaž Jager

Recenzenta: prof. dr. Katja Filipčič
prof. dr. Katja Šugman Stubbs

Tisk: Oblikovanje Pika Škraba s.p.
Naklada: 200 izvodov

Prvi natis
Ljubljana, 2010

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

343.9:004.056(082)

KRIMINALITETA in tehnologija : kako računalniki spreminjajo nadzor in zasebnost, ter kriminaliteto in kazenski pregon? / [avtorji Matej Kovačič ... et al.] ; Aleš Završnik, urednik. - 1. natis. - Ljubljana : Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti, 2010

ISBN 978-961-6503-16-7

1. Kovačič, Matej, 1974- 2. Završnik, Aleš
252127744

**INŠTITUT ZA KRIMINOLOGIJO
pri Pravni fakulteti v Ljubljani**

KRIMINALITETA IN TEHNOLOGIJA

**Kako računalniki spreminjajo
nadzor in zasebnost, ter
kriminaliteto in kazenski pregon?**

ALEŠ ZAVRŠNIK
Urednik

Ljubljana 2010

Kazalo

Spremna beseda Zorana Kanduča	ix
O avtorjih	xiii
Zahvala urednika.....	xv

KRIMINALITETA IN TEHNOLOGIJA: UVOD..... ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

ALEŠ ZAVRŠNIK

IT KOT PANDORINA SKRINJICA IN PANACEJA KAZENSKEGA PREGONA IN ZASEBNOSTI	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
IT JE POLITIKA Z DRUGIMI SREDSTVI.....	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
IT IMA JANUSOV OBRAZ	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
VZNIK PREVENCIJSKE PRAVIČNOSTI.....	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
VIRI IN LITERATURA	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

I. NOVE TEHNOLOGIJE V SISTEMIH DRUŽBENEGA NADZORSTVA .....

.....**ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.**

1 NADZORSTVENE ŠTUDIJE V KULTURI BAJTOV: KAJ JE »NOVO« NADZOROVANJE?.....**ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.**

ALEŠ ZAVRŠNIK

PARABOLA O VSAKODNEVNOSTI TEHNIČNEGA NADZORA	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
KULTURNI TRANSFORMATIVNI UČINKI IT: POSREDNI VPLIV IT NA NADZOROVANJE	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
<i>Kult informacij .....</i>	<i>Error! Bookmark not defined.</i>
<i>Računalniška »ontologija«.....</i>	<i>Error! Bookmark not defined.</i>
<i>Družba tehnopolisa .....</i>	<i>Error! Bookmark not defined.</i>
<i>Računalnik kot metafora postmodernizma .....</i>	<i>Error! Bookmark not defined.</i>
ŠTUDIJE »NOVEGA« NADZOROVANJA: NEPOSREDNA UPORABA IT V NADZOROVANJU	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
<i>IT v neformalnih in formalnih oblikah družbenega nadzovanja.....</i>	<i>Error! Bookmark not defined.</i>
Bookmark not defined.	
<i>Kaj so »nove« nadzorstvene študije? .....</i>	<i>Error! Bookmark not defined.</i>
<i>Nadzor v moderni.....</i>	<i>Error! Bookmark not defined.</i>
<i>»Novi« nadzor v postmoderni .....</i>	<i>Error! Bookmark not defined.</i>
<i>Motivi »novega« nadzora.....</i>	<i>Error! Bookmark not defined.</i>
<i>Subjekti »novega« nadzora .....</i>	<i>Error! Bookmark not defined.</i>

<i>Značilnosti »novega« nadzora .....</i>	<i>Error! Bookmark not defined.</i>
<i>Kritike nadzorstvene družbe in upor nadzoru .....</i>	<i>Error! Bookmark not defined.</i>
VIRI IN LITERATURA	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

II. ZASEBNOST V DIGITALNI DOBI.....ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

2 KOMUNIKACIJSKA ZASEBNOST NA DELOVNEM MESTU .....ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

MATEJ KOVAČIČ

UVOD.....	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
AMERIŠKI PRISTOP	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
EVROPSKI PRISTOP	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
ZASEBNOST NA DELOVNEM MESTU V SLOVENIJI..	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
SKLEP	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
VIRI IN LITERATURA	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

III. KIBERNETSKA KRIMINALITETA...ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

3 HEKERSTVO KOT IZZIV IN UPOR .....ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

MARKO RUSJAN

UVOD.....	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
OPREDELITEV HEKERSTVA.....	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
POJAVNE OBLIKE HEKERSTVA.....	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
<i>Socialni inženiring .....</i>	<i>Error! Bookmark not defined.</i>
<i>Hektivizem .....</i>	<i>Error! Bookmark not defined.</i>
<i>Piratstvo .....</i>	<i>Error! Bookmark not defined.</i>
ODGOVOR VARNOSTNE INDUSTRIJE NA HEKERSKO »NEVARNOST«	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
NEVARNOSTI PRETIRANEGA VARNOSTNEGA OMEJEVANJA INTERNETA	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
SKLEP	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
LITERATURA.....	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

4 NIGERIJSKA PREVARANTSKA PISMA..... ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

DAVID MODIC

UVOD.....	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
DEMOGRAFSKI PODATKI	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

ZAKAJ NIGERIJA?	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
MEHANIKA PREVAR 419	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
TIPIČNI POTEK NIGERIJSKE PREVARE	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
PSIHOLOŠKI MEHANIZMI, POVEZANI S PISMI 419..	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
KAJ STORITI?	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
ZAKLJUČEK	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
LITERATURA	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

IV. DIGITALNI DOKAZI IN RAČUNALNIŠKA FORENZIKA ..... **ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.**

5 DIGITALNI DOKAZI V KAZENSKEM POSTOPKU: POGLEDI NA AKTUALNA VPRAŠANJA..... **ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.**

LILJANA SELINŠEK

UVOD.....	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
TEMELJNO O DIGITALNIH DOKAZIH.....	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
ZASEG, ZAVAROVANJE PODATKOV IN PREISKAVA ELEKTRONSKIH NAPRAV PO ZKP-J	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
NEKAJ IZBRANIH VPRAŠANJ	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
»Plain view« doktrina in digitalni dokazi	Error! Bookmark not defined.
Upravičeno pričakovanje zasebnosti na izbranih podatkih	Error! Bookmark not defined.
Digitalni dokazi, najdeni s strani zasebnih subjektov	Error! Bookmark not defined.
Zaseg elektronske naprave in zavarovanje podatkov s strani drugih državnih organov in organizacij z javnimi pooblastili.....	Error! Bookmark not defined.
SKLEP	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
LITERATURA	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

6 FORENZIKA MOBILNIH TELEFONOV IN VLOGA SODNEGA IZVEDENCA ZA RAČUNALNIŠKO FORENZIKO V KAZENSKIH POSTOPKIH ..... **ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.**

JANKO ŠAVNIK

OPREDELITEV RAČUNALNIŠKE FORENZIKE	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
NAČELA RAČUNALNIŠKE FORENZIKE	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
FORENZIKA MOBILNIH TELEFONOV	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
Forenzika kartic SIM.....	Error! Bookmark not defined.
Forenzika mobilnih telefonov.....	Error! Bookmark not defined.
Forenzika spominskih kartic	Error! Bookmark not defined.

VLOGA SODNEGA IZVEDENCA ZA RAČUNALNIŠKO FORENZIKO V KAZENSKIH	
POSTOPKIH	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
ZAKLJUČEK	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
LITERATURA	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

Povzetki poglavij	17
Summaries of Chapters	21
Stvarno in imensko kazalo	25

Spremna beseda: Življenje kot tehnološki in nadzorstveni višek

Pozor! Knjiga, ki nemo ždi pred vami, si nedvomno zasluži, da jo vzamete v roke (če je seveda že niste) in jo preberete. Razlogov, ki utemeljujejo njeno privlačnost, vsekakor ne manjka. To, kar najbrž najprej pritegne pogled (in, domnevam, tudi vaše zanimanje), je predvsem nesporna aktualnost in večplastna kontroverznost obravnavanih tematskih sklopov, ki jih je mogoče, čeravno le zelo v grobem, zgostiti v vprašanje, kako najnovejša tehnološka »čudesa« (namreč raznovrstni – zakonski in nezakonski – otroci informacijske in komunikacijske »revolucije«) spreminjajo delovanje neformalnega in formalnega družbenega nadzorstva ter življenjske prakse (in »teorije«) njegovih človeških/podružbljenih objektov ali subjektov (in sicer bodisi normalnih bodisi odklonskih ali celo kriminalnih). Bolj ali manj dramatične, predvsem pa nenehno in z osupljivo naglico porajajoče se novosti, ki jih v kompleksni sferi (pro)aktivnih in reaktivnih kontrolnih mehanizmov generira vročičen znanstveni in tehnološki razvoj – in ki tako ali drugače (pri)zadevajo domala vse člane (post)modernih kapitalističnih formacij –, so gotovo dovolj očitne (in zatorej tudi splošno zaznane), neprimerno bolj problematičen pa je njihov značaj (oziroma vrednostni predznak in, ne nazadnje, »smiselnost«). No, in prav v tem pogledu je delo »Kriminologija in tehnologija« še posebej dragoceno, saj pogumno orje teoretsko ledino (vsaj v tukajšnjem družboslovnem/kriminološkem prostoru) in ponuja kopico pretanjenih terminoloških in konceptualnih orodij, s pomočjo katerih se je gotovo lažje orientirati v kaotičnem in (omni)kriznem postmodernem svetu.

»Tehnično omogočeno in okrepljeno nadzorovanje« – ta (resda nekoliko okorna) sintagma je bržkone še najbolj ustrezen prevod angleške besede *surveillance* – je danes vse bolj »organsko« vpeto v vsakdanje življenjske rutine (npr. v sferi dela, potrošniških aktivnosti, izobraževanja in transporta). Vsakovrstna tehnična krama, ki se kopiči v mogočnih orožarnah javnih in zasebnih nadzorovalcev (večjih ali manjših »orwellovskih bratov«), je največkrat v službi preventivnega (na prvi pogled amoralnega, apolitičnega, instrumentalno racionalnega ali pragmatičnega) situacijskega »inženiringa« oziroma sistemske integracije ali koordinacije (tj. zagotavljanja tekočega, čim manj tvegane ali motenega funkcioniranja institucij, procesov in aranžmajev).

Toda pozor. Ko steče beseda o vlogi »visoke« (in konec koncev tudi »nižje«) tehnologije pri zagotavljanju varnosti, se pogosto najprej pomisli na pospešeno vključevanje tehničnih naprav v permanentno vojno zoper terorizem in kriminaliteto. Ob tem pa vseeno ne bi smeli prezreti nemara še dosti pomembnejše vojne, namreč tiste – praviloma skrbno in sistematično zanikane ali utajene (oziroma ideološko/kulturno »normalizirane«), na katero se lepi pridevnik »razredna«. Tu seveda ne gre zgolj za tehnični nadzor na »delovnem mestu« (ta »kategorija« postaja sicer časovno in prostorsko čedalje bolj nedoločljiva, še zlasti na področju »nematerialnega« dela). Upoštevati je namreč treba, da se je ravno po zaslugi osupljivega znanstvenega in tehnološkega razvoja izrazito povečala kolektivna moč kapitala v razmerju do prodajalcev »delovne sile« (na globalni in lokalni ravni). Uvajanje tehnologije – podkleteno z reorganizacijo (»racionalizacijo«) delovnih procesov in prestrukturiranjem podjetij – je povzročilo izredno povečanje produktivnosti (gospodarstvo lahko izdela veliko več blaga z dosti manj človeškega dela). *In abstracto* je to gotovo razveseljiv, celo hvale vreden dosežek, saj »načeloma« omogoča krajšanje delovnega časa, izboljšanje delovnih razmer ter povečanje individualne in kolektivne blaginje (pravzaprav že kar strukturno rešitev »ekonomskega problema« v klasičnem ali tradicionalnem pomenu tega pojma). Vendar pa se to – presenečenje? – ni zgodilo. Poveč(ev)anje produktivnosti je dejansko blagoslov predvsem za relativno tanko (in strukturno privilegirano) manjšino, npr. v obliki povečanih dividend (za delničarje), groteskno nabreklih dohodkov (za vodilne uslužbenke, menedžerje in druge predstavnike novodobne delavske elite, tj. strokovnjake v »sektorju znanja«) ter razširjenih možnosti za izsiljevanje, zastraševanje, izkoriščanje, manipuliranje, nadzorovanje in poniževanje bolj ali manj običajnih prodajalcev delovne sile (ki medsebojno tekmujejo za »dobrino vseh dobrin«, plačano zaposlitev). Po drugi – neprimerno temačnejši – strani pa se povečanje produktivnosti (po zaslugi avtomatizacije, informatizacije in racionalizacije) kaže kot vrtoglava strukturna brezposelnost, povečevanje »presežne« populacije (ki je barbarski kapitalistični stroj ne potrebuje več niti v vlogi Marxove razvpite »rezervne armade«), družbenoekonomska negotovost (in z njo spete slutnje o posameznikovi lahki, tako rekoč hipni zamenljivosti/nadomestljivosti ali celo odvečnosti in sramotnem padcu na dno statusne piramide), »prekarnost« (ne le značilno postfordističnih) delovnih razmerij, stopnjevana zahteve po fleksibilnosti, lojalnosti, mobilnosti, učinkovitosti, konkurenčnosti in »vseživljenjskem izobraževanju« delovne sile (»liberalnih sužnjev«), intenzivna in ekstenzivna ekspanzija delovnih obremenitev, krčenje delavskih pravic (in navsezadnje tudi mezde), politična nemoč (ali celo obupanost) ...

Vidimo torej, da je tehnologija – najbolj milo rečeno – neke vrste mešani blagoslov, pojav z nič koliko obrazov. Po eni strani zbuja vtis, da »je čedalje več mogoče« (ali da bo, *in extremis*, nemara že prav kmalu skoraj »vse mogoče«), po drugi strani pa je precej težko prezreti dejstvo, da je tudi »vse več nemožnega«. Tehnologija povečuje družbeno in človeško moč in silo, obenem pa tudi odvisnost, neobglenost in vsakovrstne utvare (ter nenazadnje otipljivo ekološko škodo). Danes je redkeje kot nekoč slišati optimistične (utopične?) napovedi, da bosta znanost in tehnika prej ali slej odrešili človeštvo (oziroma vsaj osvobodili ljudi od heteronomnega, nujnega, telesno in duševno utrudljivega in celo škodljivega ali »zgolj« nevšečnega, dolgočasnega, duhomornega in zoprnega dela). Vseeno pa se na tehnologijo še vedno obešajo precejšnja

pričakovanja ali vsaj pretežno pozitivne vrednostne konotacije (z drugimi besedami: skepse, kritike, posmehovanje, zadržanost ali zavračanje tehničnih čudes so pogosto dojeti kot znamenje posameznikove mentalne omejenosti, civilizacijske zaostalosti, topoumne konservativnosti, mračnega nazadnjaštva, sovražnosti do napredka, zatohle provincialnosti, tipično postmoderne »nepismenosti« ali »neizobraženosti«, obžalovanja vredne nekompetentnosti, otežene zaposljivosti ali pač zgolj bizarne ekstravagance in bahaškega snobizma). Kakor koli že, zgodovinske in aktualne izkušnje vendarle kažejo, da tehnologija (navzlic kopici njenih nesporno pozitivnih reperkusij) ni – in pravzaprav niti ne more samodejno biti – »panacea« za osrednje družbene (in za tudi individualne ali eksistencialne) probleme (ti so – če to hočemo ali ne – po svoji naravi predvsem kulturni/ideološki, politični/pravni in etični). Še huje, zdi se, da so ljudje s pomočjo tehnologije doslej uspeli storiti bržkone celo več slabega kakor dobrega. Oziroma: znanstveni/tehnološki razvoj (ki ga zaenkrat usmerjajo predvsem interesi kapitala oziroma »odtujenih« središč politične in ekonomske moči) po vsej verjetnosti ne moreta ustvariti niti boljšega sveta, niti boljše družbe, niti boljših ljudi (kaj šele »nadjudi«!), gotovo pa lahko zelo pomembno prispeva h *good way of life*, kakršnega prikazuje in oglašuje kapitalistična propaganda, in to vsekakor zelo prepričljivo in tudi uspešno (»kvazi luksuzna tehnika narodu, bogastvo, moč, prestiž in oblast bogatašem!«).

Za konec le še to: iskrene čestitke uredniku in tudi avtorju dveh izjemno zanimivih in tehtnih prispevkov, tj. Alešu Završniku, čigar zavidljive znanstvenoraziskovalne in teoretske zmožnosti/sposobnosti so se sicer tukajšnji bralski javnosti razodele že v delu »Homo criminalis: upodobitve zločinskega subjekta v visokotehnološki družbi tveganja«. In seveda: prav take čestitke in pohvale tudi vsem drugim avtorjem, ki so s svojimi poglobljenimi analizami pojavov, kot so hekerstvo, nigerijska prevarantska pisma, digitalni dokazi v kazenskem postopku in forenzika mobilnih telefonov, soustvarili knjigo, katere spremne besede je tu konec.

V Ljubljani, 20. avgusta 2010.

Prof. dr. Zoran Kanduč

O avtorjih

Matej Kovačič, doktor znanosti, strokovni sodelavec v Centru za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij na Fakulteti za družbene vede Univerze v Ljubljani in asistent za področje družboslovne informatike in metodologije. V okviru raziskovalnega dela se ukvarja tudi z vprašanji zasebnosti in nadzora v virtualnem prostoru ter kiberkriminala, rezultat tega pa sta knjigi *Zasebnost na internetu* (2003) in *Nadzor in zasebnost v informacijski družbi* (2006) ter poglavje z naslovom *Zasebnost in hramba prometnih podatkov v mobilni telefoniji* v monografski publikaciji *Mobilne refleksije* (2007).

David Modic, univerzitetni diplomirani socialni pedagog, magister znanosti, je doktorski študent Univerze v Exetru, kjer je tudi zaposlen. Vrsto let že raziskuje virtualne skupnosti, procese odločanja v virtualnem svetu, viktimizacijo, samoprijavo in virtualno patologijo. Poleg naštetega je David Modic tudi certificiran psihoterapevtski svetovalec transakcijske analize in član angleške HEA (*Higher Education Authority*). Večino svoje raziskovalne dejavnosti opravlja v Veliki Britaniji.

Marko Rusjan, univerzitetni diplomirani pravnik, podiplomski študent na Pravni fakulteti Univerze v Ljubljani. Področja njegovega zanimanja in raziskovanja so kibernetška kriminaliteta, igre na srečo, teoretska kriminologija, strah pred kriminaliteto in politična filozofija.

Liljana Selinšek je doktorica pravnih znanosti, od 1.6.2010 zaposlena kot svetovalka v uradu informacijskega pooblaščenca, pred tem pa je poučevala kazensko pravo na Pravni fakulteti Univerze v Mariboru. Njena ožja pravna specializacija je področje kazenskega prava (materialni in procesni del), ukvarja pa se tudi s pravom o prekrških. Ta področja v zadnjem času povezuje z vprašanji varstva osebnih podatkov in dostopa do

informacij javnega značaja, vseskozi pa se pri svojem delu trudi v pravni kontekst čim bolj konstruktivno vplesti razvoj informacijske tehnologije.

Janko Šavnik, spec., *Certified Computer Examiner (CCE)*, sodni izvedenec za informacijsko varnost in računalniško forenziko, zaposlen kot upravitelj varovanja informacij v Hypo Alpe-Adria-Bank d.d., sicer pa član strokovnega sveta Inštituta za forenziko informacijskih tehnologij (IFIT).

Aleš Završnik je doktor pravnih znanosti, docent za kriminologijo na Pravni fakulteti Univerze v Ljubljani in znanstveni sodelavec na Inštitutu za kriminologijo pri Pravni fakulteti v Ljubljani. Je član upravnega odbora *COST Action IS0807 Living in Surveillance Societies* in projekta *COST Action IS0801 Cyberbullying*. Ukvarja se s preučevanjem učinkov informacijske tehnologije na kriminaliteto in nadzorovanje, v letu 2009 je izdal knjigo *Homo criminalis: upodobitve zločinskega subjekta v visokotehnološki družbi tveganja* in vodil programski in organizacijski odbor konference *Kibernetska kriminaliteta in digitalna forenzika*.

Zahvala urednika

Knjiga prikazuje del nove raziskovalne poti Inštituta za kriminologijo pri Pravni fakulteti v Ljubljani, ki se nanaša na proučevanje vplivov novih tehnologij na kriminaliteto in odklonskost ter družbeno odzivanje na kriminalne in druge odklonske pojave v svetu, znanem kot raziskovalno polje *Kriminaliteta in tehnologija*. Ta združuje znanja s področja kazenskega (materialnega in procesnega) prava, kriminologije, prava človekovih pravic, prava policijskih pooblastil, prava telekomunikacij, varnostnih študij in digitalne forenzike.

Knjiga je kulminacija daljšega sodelovanja avtorjev, ki s(m)o v preteklosti sodelovali pri več raziskovalnih projektih s področja kazenskega prava in kibernetске kriminalitete na Inštitutu za kriminologijo pri Pravni fakulteti v Ljubljani. O kriminaliteti in tehnologiji smo tudi javno razpravljali na konferenci *Kibernetška kriminaliteta in digitalna forenzika*, ki je potekala 4. junija 2009 na Pravni fakulteti v Ljubljani, in se je nanašala na specifičen segment raziskovalnega področja *kriminaliteta in tehnologija*: na *kibernetško kriminaliteto* kot novo obliko kriminalitete v informacijski dobi in *digitalno forenziko*, disciplino, ki se ukvarja z odkrivanjem in analizo digitalnih sledov v elektronskih napravah. Konferenco sta organizirala Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti v Ljubljani kot nosilna inštitucija in Inštitut za forenziko informacijskih tehnologij, združila pa je petnajst najvidnejših slovenskih predavateljev in gostov iz Velike Britanije in Madžarske. Knjiga je zato rezultat odličnega sodelovanja avtorjev pri skupnih raziskovalnih projektih raznovrstnih oblik, saj je le tako mogoče zagotoviti konsistentno in koherentno obravnavo multidisciplinarnih raziskovalnih izzivov.

Hvaležno zahvalo ob izdaji knjige izrekam Agenciji za raziskovalno dejavnost RS, ki je podprla projekt *Nadzorovanje in kaznovanje v informacijski družbi: Kibernetška kriminaliteta in nadzorstveni učinki informacijske tehnologije*, št. J5-0269, ki teče od leta 2008 na Inštitutu za kriminologijo pri Pravni fakulteti v Ljubljani pod vodstvom prof. dr. Renate Salecl. S tem Agencija ni samo zagotovila potrebna finančna sredstva

za raziskovanje, temveč je omogočila sinergije med doslej ločenim »svetom prava« in »svetom tehnike« na občutljivem, dinamičnem področju nadzora in zasebnosti, ter novih vrst in oblik kriminalitete in odzivanja nanjo, kakor tudi razvoj posebnega raziskovalnega področja *kriminaliteta in tehnologija* v Republiki Sloveniji.

Zahvaljujem se tudi Inštitutu za kriminologijo pri Pravni fakulteti v Ljubljani, predvsem profesorici Renati Salecl za dopuščanje velike mere raziskovalne svobode, ki je edino lahko vodila k novi še neprehojeni raziskovalni poti, in direktorju, profesorju Matjažu Jagru, za razumevajoče finančno vodenje tudi tega projekta. Hvala recenzentom za njihovo dodatno delo in hvala profesorju Zoranu Kanduču za spremne misli, ter Marinki Milenkovič, Ivanki Sket in Mojci M. Plesničar, MSc., ki so pomagale uredniku pri jezikovnem urejanju delov besedila. Vsi ste pripomogli k sklepnim dejanjem pri pripravi knjige, za kar se vam iskreno zahvaljujem.

Največjo zahvalo dolgujem avtorjem prispevkov. V veselje mi je bilo sodelovati z vami. Hvala vam za upoštevanje pripomb in predvsem vašo potrpežljivost pri nemara res dolgem procesu znanstvenega objavljanja v RS. Z vami si želim produktivnega sodelovanja tudi v bodoče, saj, kot kaže, dilem na novem križišču *tehnologija in kriminaliteta* v »tehnološki družbi«, ki si želi biti »družba znanja« in ki želi učinke vpliva tehnike na družbo tudi razumeti, ne bo kmalu zmanjkalo.

V Ljubljani, 24. avgusta 2010

Doc. dr. Aleš Završnik

Povzetki poglavij

Kriminaliteta in tehnologija: uvod

Aleš Završnik

Informacijska tehnologija (IT) omogoča učinkovita »zdravila« pri odkrivanju kaznivih dejanj in pregonu domnevnih storilcev (na primer s policijsko uporabo zbirk osebnih podatkov) in omogoča bolj učinkovito varstvo zasebnosti (na primer komunikacijske zasebnosti s programi za kriptiranje komunikacij). A vendarle IT pogosto učinkuje tudi kot Pandorina skrinjica, ker omogoča zlorabe ali preprosto zato, ker »v praksi« ne deluje: zbirke osebnih podatkov »puščajo«, intenziteta profiliranja in internetnega nadzora nesorazmerno posegata v temeljne človekove pravice in svoboščine, videonadzorni sistemi javnega prostora ne odvrčajo storilcev kaznivih dejanj itn. Članek predstavi to dvojno »Janusovo« naravo IT in njeno soodvisnost od družbenega konteksta. Tehnični predmeti, uporabljeni pri sodobnem tehnično okrepljenem nadzoru in pri odkrivanju kaznivih dejanj in kazenskem pregonu storilcev, so, tako kot je kriminaliteta, sociološki proizvodi. To so objekti, ki jih ni lahko opazovati ali meriti. Poglavje predstavi, kako so ti tehnološki predmeti »politika z drugimi sredstvi« in kako pomagajo izgrajevati nov koncept »prevencijske pravičnosti« (angl. »*pre-crime justice*«), ki delovanje akterjev kazenskopravnega sistema in novih zasebnih varnostnih akterjev vedno bolj usmerja tudi na zgodnje označevalce (tveganja) za nastanek kazenskopravnega primera.

1 Nadzorstvene študije v kulturi bajtov: Kaj je »novo« nadzorovanje?

Aleš Završnik

Informacijska tehnologija (IT) spreminja kulturo, zato so družbeni podsistemi vključno z mnogovrstnimi oblikami družbenega nadzora in sistemom kazenskega pravosodja neizogibno deležni kulturnih transformativnih učinkov IT. Poglavje predstavi kulturne transformativne učinke IT, kot so povečan pomen (kult) informacij v sodobni družbi in vpliv računalniške »ontologije« na naše dožemanje sveta, ter analizira vpliv teh kulturnih sprememb na osmišljanje in boj zoper kriminaliteto. IT spreminja družbeno nadzorovanje tudi bolj neposredno, kar je privedlo do nove renesanse nadzorstvenih študij. Poglavje zato predstavi »novo« tehnično okrepljeno nadzorovanje (angl. *surveillance*), razlike med modernim in postmodernim nadzorom oziroma med »tradicionalnim« in »novim« nadzorom. Analizira značilnosti »novega« nadzora kot so tehnična okrepitev nadzora, usmerjenost nadzora na telo, vsakodnevnost nadzora, univerzalnost nadzora ter motive in subjekte »novega« nadzora. Na koncu prikaže slabosti teze o nadzorstveni družbi in možnosti upora in subvertiranja vseprisotnega nadzora.

2 Komunikacijska zasebnost na delovnem mestu

Kovačič Matej

Pri vprašanju zasebnosti na delovnem mestu gre za trk dveh interesov – interesa delodajalca po gospodarni izrabi delovnega časa in sredstev na eni ter pravice do zasebnosti zaposlenega na drugi strani. Različni pravni sistemi dajejo prednost enkrat enemu, drugič drugemu. V praksi sta se v zvezi s tem izoblikovala predvsem t. i. »ameriški« pristop, ki daje prednost delodajalcu, in t. i. »evropski« pristop, ki daje prednost zaposlenemu. V prispevku sta z analizo zakonodaje in odločitev sodišč predstavljena oba pristopa, nekoliko podrobneje pa še ureditev področja zasebnosti na delovnem mestu v slovenski zakonodaji. Za Slovenijo je pomembno zlasti dejstvo, da se je evropska pravna praksa postavila na stališče, da lastninska pravica ne prevlada samodejno nad pravico do zasebnosti, kar pomeni, da je pravico do zasebnosti do določene mere potrebno spoštovati tudi na delovnem mestu. Vprašanje, kakšne naj bodo torej omejitve zasebnosti, pa je tako povezano tudi z vprašanjem sorazmernosti.

3 Hekerstvo kot izziv in upor

Rusjan Marko

Prispevek obravnava pojav hekerstva kot posebne oblike delovanja v umetno ustvarjenem informacijskem okolju, imenovanem kiberprostor. Hekerji kot soustvarjalci tega prostora skušajo delovati po svojih pravilih, ki so velikokrat v navzkrižju s pravnim redom, ki ga skušajo uveljaviti državne oblasti. Opredeliti je tudi potrebno, kaj vse lahko smatramo za hekerstvo in kakšni so motivi za hekanje. Prikazane so tri različne hekerske prakse: socialni inženiring, hektivizem in izmenjava datotek po internetu. Vse tri prakse pomenijo v veliko primerih kršenje pravnih predpisov, velikokrat pa so tudi inkriminirane kot kazniva dejanja. Socialni inženiring je največkrat oblika protipravne pridobitne dejavnosti. Hektivizem je družbeni aktivizem z uporabo dovoljenih ali nedovoljenih sredstev. Izmenjavanje datotek pomeni velikokrat kršenje avtorskih pravic in načenja vprašanja nematerialne lastnine.

4 Nigerijska prevarantska pisma

Modic David

Izraz nigerijska prevarantska pisma oziroma pisma 419 morda ni takoj prepoznaven. Vendar, če jih definiramo opisno – tista elektronska sporočila, kjer vas nekdo v polomljeni angleščini obvesti, da vam je bogati stric (čigar obstoj je bil do sedaj za vas popolna neznanka) zapustil milijone dolarjev v obliki zlatih palic in vse, kar stoji na poti med vami in užitekarskim življenjem, je plačilo majhne akontacije – naenkrat vemo mnogo več. Poglavje se najprej posveti demografskim podatkom in orisu finančnih izgub, ki doletijo posameznike ob nasedanju na spletne prevare, potem pa se osredotoči na nigerijska prevarantska pisma in njihovo etiologijo. Sledi natančnejši opis mehanike prevar 419 in njihovega poteka s posebnim poudarkom na psiholoških vzvodih, ki jih storilci uporabljajo, da bi povečali svojo uspešnost. Na koncu prispevka avtor poda nekaj smernic za nadaljnje raziskave in nekatere bolj odmevne poskuse omilitve posledic nigerijskih prevarantskih pisem.

5 Digitalni dokazi v kazenskem postopku: pogledi na aktualna vprašanja

Selinšek Liljana

Avtorica v prispevku najprej kratko predstavi pojem digitalnega dokaza, nato pa se osredotoči na analizo nove zakonske ureditve zasega in preiskave elektronskih naprav ter zavarovanja podatkov v njih. Z uveljavitvijo Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o kazenskem postopku (ZKP-J) oktobra 2009 se je Slovenija pridružila državam, ki v kazenskem procesnem postopkovniku urejajo tudi ta vprašanja, in sicer zaenkrat v dveh razmeroma obsežnih členih (219.a in 223.a člen ZKP), ki sta v prispevku predstavljena na strnjen in zaokrožen način. V nadaljevanju poglavja avtorica s pomočjo tuje (predvsem ameriške) sodne prakse izpostavi in obdela še nekatera izbrana vprašanja, povezana z digitalnimi dokazi (*plain view* doktrino, vprašanje pridobivanja teh dokazov s strani zasebnih subjektov, razumno pričakovanje zasebnosti na izbrisanih podatkih ter vprašanje zasega elektronske naprave s strani državnih organov, ki ne delujejo po pravilih ZKP).

6 Forenzika mobilnih telefonov in vloga sodnega izvedenca za računalniško forenziko v kazenskih postopkih

Šavnik Janko

Razvoj sodobne družbe je na področju informacijske tehnologije v zadnjih nekaj letih zelo izrazit, saj so skoraj dnevno objavljeni novi preseženi mejniki. Informacijska tehnologija se je v tem času močno tako vpletla v vsakdanje življenje, da si ga brez nje praktično ne moremo več zamisliti. Naprave, kot so osebni in prenosni računalniki, mobilni telefoni, bankomati, terminali POS, ter storitvi, kot sta elektronska pošta in splet, so spremenile svet, skupaj z njimi pa tudi storilce kaznivih dejanj, ki vse to tudi uporabljajo. Posledično so vsi naštetih možni viri digitalnih dokazov, ki jih je potrebno v postopkih pred sodiščem pregledati. Na tak način zavarovane dokaze pa morajo policisti, tožilci, sodniki in odvetniki tudi razumeti in jih znati uporabiti oziroma jim oporekati. Poglavlje zato prikaže načela računalniške forenzike, analizira forenziko mobilnih telefonov (posebej forenziko kartic SIM in forenziko spominskih kartic) in prikaže, kakšno vlogo ima sodni izvedenec za računalniško forenziko v kazenskih postopkih.

Summaries of Chapters

Crime and technology: introduction

Aleš Završnik

Information technology (IT) has proven to be an efficient ‘panacea’ for crime control (e.g. databases containing detailed personal data help police track down offenders) and the protection of privacy (e.g. electronic communication privacy can be substantively enhanced by using encryption programmes). However, IT can also have an opposite effect on crime control and privacy: it can severely threaten civil liberties or may just be unable to meet its own performance standards. For instance, we have repeatedly witnessed the leaking of databases containing sensitive personal information, disproportionate internet profiling and on-line surveillance that infringe civil liberties, and video monitoring of everyday life that has no effect on deterrence. The chapter introduces the illustrated Janus-faced nature of IT and its dependence on the social context. Technical surveillance objects that are able to intensify and enhance contemporary forms of surveillance are, much like acts labelled as crimes, merely sociological objects. It is difficult to monitor and measure them as they can cause diverse social, cultural and other psycho-social effects (for instance, it is not possible to claim that CCTV cameras only enhance or only diminish the fear of crime; the effect depends on the cultural perception of technology in a specific time and space). The chapter explores the thesis that (information) technology is »politics with other means«. It situates surveillance enhancing IT equipment in the process of constructing what has been termed a “pre-crime justice”. The notion helps to refocus criminal justice systems together with private crime control actors into early detection of signs and risks of potential crimes.

1 Surveillance studies in the byte culture: What is the “new surveillance”?

Aleš Završnik

Information technology (IT) changes our culture and all social systems, including the criminal justice system and other forms of crime control inevitably feel its cultural transformative effects. The chapter analyses several such cultural transformative effects, for instance, the augmented dependence of our modern societies on information (“the cult of information”) or the influence that “computer ontology” has on our perceptions of reality, ourselves, others and society as such. The cultural transformative effects of IT are also very relevant in the criminological context as they mediate the way we think about crime and respond to it. In addition to exploring the indirect cultural influences of IT on crime control, the chapter also considers the more direct changes it has in the field. IT is deeply rooted in the contemporary surveillance processes and has consequently triggered a renaissance of surveillance studies. The chapter analyses the contemporary characteristics of this “new surveillance”. It considers the difference between “modern” and “post-modern” forms of surveillance and holds that the latter is

characterised by technical means that focus on the body, by “everydayness” and the universality of monitoring. It further discusses the motives for the intensification of surveillance and the new subjects of surveillance. It concludes by presenting the critiques of the notion of “surveillance society” and shows the possibilities of resistance to the ubiquitous and constant monitoring of our daily lives.

2 Communication privacy in the workplace

Kovačič Matej

In dealing with the issue of privacy in the workplace, we are confronted with a clash between two interests: on the one hand, the interest of the employer to use as rationally as possible the company’s work time and means of work, and on the other hand, the employee's right to privacy. Although different legal systems sometimes give priority to the employer and at other times to the employee, there are basically two approaches which have developed in practice: the so-called “American” approach, more favourable to the employer, and the »European« approach, giving priority to the employee. Through the analysis of legislation and court decisions the paper presents both approaches and highlights the regulation of workplace privacy in Slovene legislation. It is particularly significant for Slovenia that the European case law adopted the standpoint according to which a right to property does not automatically prevail over the right to privacy; consequently, a right to privacy has to be respected to a certain extent also at workplace. The question about what should actually constitute the limits of privacy is therefore also related to the issue of proportionality.

3 Hacking as a challenge and rebellion

Rusjan Marko

The chapter deals with the phenomenon of hacking as a special form of operation in an artificially created information environment, called cyberspace. Hackers as co-creators of this space, try to act according to their proper rules which are often in opposition to the legal order imposed by state authorities. First we need to define what is actually considered as hacking and to establish motives for it. This chapter describes three different hacking practices: social engineering, “hacktivism” and internet data files exchange. Although all three practices in many cases represent merely a violation of legal regulations, they are often also defined as criminal offences. Social engineering appears in most cases as a form of illegal gainful activity. Hacktivism is a kind of social activism practised by the use of licit and illicit means. Data files exchange often constitutes a violation of authors’ rights and addresses the issue of non-material property.

4 Nigerian letter fraud

Modic David

The term “Nigerian letter fraud”, also called “Fraud 419”, may not be recognizable at first glance. Yet, if it is described as an electronic letter in which you were informed in broken English that your rich uncle (of whose existence you have been completely ignorant so far) left you some millions of dollars in the form of gold bars and that the only obstacle you have to surmount in order to reach an enjoyable life is to pay a small amount of advance fee – then we are certainly immediately more familiar with the notion. The chapter first provides some demographic data and describes financial losses inflicting those individuals who succumbed to these internet frauds. Next, it focuses on Nigerian letter frauds and their aetiology. A mechanism of frauds 914 is described more precisely as well as their course, by giving special stress on the psychological levers used by perpetrators in order to increase their efficiency. Finally, the author gives some suggestions for further research and provides examples of some well known attempts undertaken in order to alleviate the consequences of Nigerian letter frauds.

5 Digital evidence in criminal procedure: Views on current issues

Selinšek Liljana

The author first briefly describes the notion of digital evidence, and then focuses on analysing the new Slovenian regulation of investigation and seizure of electronic devices and the protection of data stored in them. With the implementation of the Act Amending the Criminal Procedure Act in October 2009, Slovenia joined the countries in which these issues are regulated in their procedural codes. This area is now regulated by two relatively extensive articles (Article 219.a and 223.a of the Criminal Procedure Act), which are concisely presented in the chapter. Following this analysis, the author highlights some specific issues related to digital evidence (e.g. the plain view doctrine, the question of obtaining digital evidence from private subjects, reasonable expectation of privacy regarding deleted data and the question of seizure of electronic device by those state agencies which do not operate according to the Code of Criminal Procedure), mainly drawing from foreign (especially American) case law.

6 Mobile phones forensics and the role of forensic experts for computer forensics in criminal trials

Šavnik Janko

The development of contemporary society in the area of information technology has been very extensive in recent years, which can also be noticed by a nearly daily publication of news concerning recent advances in IT. Information technology has become so much entangled with our everyday life that it has become practically impossible to imagine life without it. Devices such as personal computers and laptops, mobile phones, cash dispensers, POS terminals and services like electronic mail and internet have not only transformed the world, but have also transformed criminals who all take advantage of this new information technology. The chapter discusses possible sources of digital evidence which have to be examined in court trials. It is important for police officers, prosecutors, judges and lawyers to understand the evidence protected in this way and also to know how and when to use it or to refute it. The contribution therefore highlights basic principles of computer forensics, analyses the forensics of mobile phones (with special attention being given to the forensics of SIM cards and memory cards) and displays the role of forensic expert for computer forensics in criminal trials.

Stvarno in imensko kazalo

I

11. september 2001 · 79
1984 · 23, 30, 46, 52, 62, 67

A

Abu Ghraib · 33
ACLU · 56, 66
ADN · 124
Amazon · 41, 58
Amsterdam · 7, 23, 90
Andrejevic · 40, 50
anketa · 74
antivirusni program · 81
Apple · 33, 53
Arkes · 89, 94
Arkin · 11, 19, 43, 52
Article 29 Working Party · 61, 67
Avstralija · 12
avtentičnost · 102, 103
avtomatizacija · 34
avtoriteta · 46
avtorske pravice · 72, 73, 79, 80, 82
Ayton · 89, 94
Azija · 74
azil · 38, 43

B

Bacon · 29, 50
Bagdad · 33
Ball · 6, 8, 12, 18, 20, 40, 41, 47, 50
bankir · 88
Baudrillard · 32
Bauman · 7, 18, 30, 50
bazna postaja · 124
Bentham · 7
Berlinski zid · 48
Bernard · 99, 109, 118
Bianchi · 98, 118
Big Brother Awards · 47
Bigo · 48

Bill of Rights · 62, 66
biometrija · 6, 23, 42, 43, 51
biotehnologija · 16
black hat · 73
blišč · 40
Bluetooth · 126
Blumer · 89, 94
body-screening · 21, 23, 38
Bogataj · 66
Bond · 5, 18
Bonita P. Bourke, et. al. proti Nissan Motor Corporation · 57
borza · 70
botnet · 76
Brazilija · 1
Brin · 33, 50
Brown · 2, 8, 18
brskalnik · 77

C

carinska uprava · 115
Casey · 100, 103, 118
Castells · 12, 72, 84
Cate · 61, 66
CD · 26, 110
certifikat · 125
Chaikin · 100, 104, 118
Cheney · 10
City of Akron v. Patrick · 110
civilno pravo · 97
Cody · 87, 94
Commonwealth v. Coperhafer · 113
Commonwealth v. Hinds · 112
COMPSTAT · 28
computer logon record · 100
control · 19, 20, 34, 50, 51, 52
cop watching · 47
Copland proti Združenemu kraljestvu · 59
Copland v. Velika Britanija · 59, 67
counter-surveillance · 33, 41, 47
Coupland · 74
Cour de Cassation · 61, 67
crack · 73
Craig · 109, 118
Creative Commons · 27
crime hotspots · 28

Cukier · 87, 88, 89, 91, 92, 94

Č

ček · 88

človek · 4, 6, 31, 40, 71, 92

človekova pravica · 5, 9, 10, 59, 67, 74, 101

čustva · 90

D

DARPA · 70

dataveillance · 2

datotečni sistem · 127

datoteka · 72, 73, 78, 79, 80, 81, 111, 112, 127, 128

davčna uprava · 115

dekonstruktivizem · 3

delavec · 11, 41, 81

Deleuze · 30, 48

Delmas-Marty · 9, 18

delo · 4, 14, 15, 22, 23, 25, 28, 35, 42, 71, 74, 98, 109, 114, 115, 122, 125

delodajalec · 14, 55, 56, 57, 58, 60, 61, 62, 65, 113

demonizacija · 71

denar · 69, 74, 76, 85, 88, 89, 90, 92

deprivacija · 28

Derrida · 30

Dežman · 100, 114, 118

Dick · 10

Digital Millenium Copyright Act · 78

Digital Rights · 1, 47, 65, 66

Digital Rights Management · 1

digitalizacija · 1, 38, 72, 97

digitalna forenzična preiskava · 98, 102, 109, 111

digitalna forenzika · xiii, 97

faze · 98

digitalni dokaz · 97, 98, 100, 101, 102, 103, 110, 113, 114, 116, 117, 122, 128, 129, 130

avtentičnost · 102

dopustnost · 101, 102, 111, 112

hlapljivost · 16, 102

popolnost · 7, 102

preverljivost · 103

pridobivanje · 15, 29, 37, 103, 105

verjetnost · 102

zanesljivost · 102, 121

digitalni forenzik · 101, 109

diktafon · 125

direktiva · 42, 79

o avtorskih pravicah · 79

o hrambi podtakov · 42

disciplinska družba · 35

disk · 110, 111, 123, 126

disketa · 105

Dixon · 87, 92, 94

dnevnik · 125

DNK · 23, 34, 42, 102

dokaz · 10, 15, 16, 34, 97, 98, 100, 101,

102, 103, 104, 105, 106, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 119, 121, 122, 127, 128, 129

analogni · 97, 98, 99, 100, 102, 105, 109, 112, 113, 122

digitalni · 15, 16, 26, 37, 38, 42, 55, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 109, 110, 113, 114, 116, 117, 121, 122, 123, 125, 128, 129, 130

dopustnost · 101, 113, 116

ekskluzija · 101, 114

elektronski · 97, 103

integriteta · 102, 108, 122, 124

klasični · 101

materialni · 101

načelo proste presoje · 101

nedovoljen · 101, 114

neposredni · 100

posredni · 100

pridobivanje · 102

uporaba na sodišču · 100

vrednotenje · 128

zanesljivost · 30, 102

dokazna vrednost · 100, 101, 102, 122

dokazno pravo · 98

dokazovanje · 98

dokument · 5, 23, 31, 66, 67, 89, 100, 103, 113

dokumentiranje · 102

DOS · 31

Dressler · 110, 118

družba · 6, 7, 10, 12, 13, 26, 75, 83, 130

civilna · 12, 37

po-kriminalna · 10

pred-kriminalna · 10

znanja · 17, 26

družina · 30, 71

državni organ · 76, 115, 116

državni tožilec · 80, 104, 106, 112

Duffield · 92, 94
duplikat · 26
Durkheim · 37
Dutton · 91, 94
DVD · 26, 80
Dyrud · 86, 87, 88, 94
Dyrudov · 88

E

ECPA · 56, 58
ekonomija daru · 72
Electronic Communication Privacy Act ·
56, 66
Electronic Frontier Foundation · 47
elektronska naprava · 97, 98, 101, 105, 106,
107, 108, 109, 110, 112, 115, 116, 117
elektronska pošta · 16, 21, 22, 56, 57, 58,
59, 60, 61, 64, 65, 77, 86, 87, 88, 100,
101, 103, 125
bombardiranje · 77
pripionka · 125
Elias · 6, 18
elita · 45, 49, 71, 77
England · 19, 33, 50, 52
e-pravosodje · 34
Epson · 57, 66
Erbežnik · 100, 114, 118
Ericson · 8, 18, 41, 44, 50, 53
etična načela · 72
EU · 39, 42, 43, 49, 51, 67, 130
Eurodac · 43
EURODAC · 42
Eurojust · 42
Europol · 42
Evans · 86, 94
evidenca · 23, 24
evidentiranje · 10, 34
Evropa · 13, 39, 48, 59, 63, 80
Evropski parlament · 73
Evropsko sodišče za človekove pravice · 59,
60, 61, 62, 63

F

Facebook · 34, 41, 85
Faradayeva kletka · 125
FBI · 109, 111
Feeley · 12, 18

film · 21, 26
filozofija · xiii, 28, 36, 69
filter · 77
Firefox · 73
firmware · 125
Fischer · 86, 90, 94
FITwatch · 33
Flanagan · 30, 50
flasher · 126
Flood Net program · 77
fonografsko združenje · 80
forenzični postopek · 111, 128, 129
forenzično podjetje · 113
forenzika · xiii, 11, 15, 16, 98, 99, 112, 113,
121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128,
129, 130
načela · 126, 128
načela digitalne · 122
računalniška · 1, 15, 97, 121, 122, 126
spominskih kartic · 127
terminologija · 128
Formenti · 78, 79, 84
Forward Intelligence Teams · 28, 33
fotoaparati · 97, 123, 125
fotografija · 43, 61, 97, 101, 110, 125
Foucault · 35, 48
Francija · 48, 60, 61, 67
Franko Aas · 8, 18, 19, 28, 29, 32, 38, 50,
51
Fraud Trends · 86, 94
Fuzijski center · 42

G

Garfinkel · 11, 18, 27, 50
Gates · 72
gen · 31
geslo · 75, 107, 125
Giddens · 36
Giordano · 102, 103, 118
glasba · 26, 80
globalizacija · 9, 36, 39
Goldschmidt · 74, 84
goljufija · 14, 82, 98, 101
Google · 7, 28, 29, 82, 84
Books · 82
Goold · 36, 45, 48, 50
gospodarstvo · 14, 70, 83
gospodinjstvo · 15
GPS · 3, 16, 23, 34, 41, 123, 125

Grabosky · 14, 18, 92, 94
Graham-Rowe · 1, 18
Green · 46, 50
GSM · 23, 121, 124
Guattari · 30
Gutiérrez-Arranz · 90, 94
Gutiérrez-Cillán · 90, 94

H

hack · 73
hacktivizem · 77
Haggerty · 8, 41, 44, 50, 53
Halford · 59, 67
Halpin · 84
hardware · 31
Harvey · 47, 51
heker · 8, 14, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76,
78, 79, 81, 82, 83
hekerstvo · 14, 69, 70, 73, 74, 75
alternativa · 83
etika · 76
modus operandi · 75
oblike · 75
zlorabe · 81
hekertsvo · 71
hektivist · 75
hektivizem · 75, 76, 77
Hempel · 2, 18, 47, 51
Herzeld · 70
Hooper · 34, 51
Howe · 30, 50
hramba · xiii, 2, 23, 34, 37, 39, 42, 107
huda telesna poškodba · 110
Huxley · 23, 46

I

ICCID · 124, 125
identificirati · 121
identifikacijski znak · 124
IMS1 · 123, 124, 125
indic · 100
industrija
kulturalna · 78
tehnološka · 78
varnostna · 14, 81
informacijska tehnologija · xiii, 1, 2, 3, 5, 7,
8, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 24, 25, 26,

28, 29, 32, 33, 36, 37, 39, 44, 48, 69, 70,
72, 75, 76, 83, 126, 128, 131
nevtalnost · 30
transformativni učinki · 12, 25, 29, 131
informacijski sistem · 100
vstop · 10, 22, 75, 100, 112
informatika · 128
informatizacija · 29, 34
infotainment · 40
internet · xiii, 3, 8, 14, 15, 22, 23, 27, 30,
31, 33, 35, 59, 61, 64, 70, 71, 72, 73, 74,
75, 76, 77, 78, 79, 82, 83, 94, 125
IP · 77
IrDA · 126
iSee · 47
Ivanuša · 44, 52

J

J2ME · 125
Jager · ii
James · 34, 51
Janc · 43, 51
Jones · 7, 18, 35, 51

K

kamera · 100
Kanaley · 2, 19
kapital · 37, 71
kapitalizem · 76
kartica SIM · 123, 124
kartice zvestobe · 23
kartografranje · 28
kasete · 26, 97
kazenska sankcija · 29, 32, 34, 78
kazenski postopek · 15, 16, 63, 97, 98, 101,
105, 106, 108, 113, 114, 115, 116, 118,
149
kazenski pregon · 1, 10, 12, 15, 74, 89
kaznivo dejanje · 1, 2, 5, 8, 10, 11, 13, 14,
15, 28, 34, 38, 41, 42, 74, 77, 82, 89, 98,
103, 104, 106, 110, 111, 112, 113, 114,
115, 116, 117, 131, 149
kaznovalne tablice · 29
Kee · 84
kiberprostor · 9, 14, 69, 70, 72, 73, 74, 76,
82
Klauser · 48, 51

Klein · 7
Klemenčič · 57, 60, 62, 63, 66
knjižnica · 5, 26, 27
    Aleksandrijska · 5
konektor · 126
konfiskacija · 42
konkurenčna prepoved · 60
kontrolna vrednost · 108
konvencija · 42
Kopp v. Švica · 60, 67
Korff · 2, 8, 18
Koritnik · 1, 19
korporacija · 9, 15, 41, 70, 73, 86
Koskela · 33, 41, 44, 47, 51
Kovačič · ii, xiii, 55, 98, 106, 107, 108,
    117, 118
Krasni novi svet · 23, 46
kriminaliteta · ii, iii, xiii, 1, 3, 5, 8, 9, 10,
    11, 12, 14, 16, 25, 27, 28, 29, 32, 37, 40,
    42, 47, 69, 76, 77, 82, 83, 97, 149
kibernetska · xiii, 8, 70, 79
kiberterorizem · 76, 77
visoke tehnologije · 97
kriminalizacija · 73, 76
kriminologija · xiii, 3, 82, 149
Kučić · 79, 80, 84
kultura · 3, 5, 7, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30,
    32, 78, 131
    atomov · 26, 27
    bitov · 21, 26

L

Lacan · 30
Lagos · 89, 90
lahkovernež · 88
Lambert v. Francija · 60, 67
Lang · 109, 118
Langenderfer · 90, 91, 94
Lasch · 7
lastnina · 1, 9, 26, 27, 64, 71, 72, 75, 78, 82,
    83, 84
Lazzarato · 84
LDN · 124
Lea · 86, 94
Leman-Langlois · 2, 3, 5, 6, 19, 26, 47, 50,
    51, 52
Lemieux · 11, 19, 27, 51
Lenin · 72
lepotica · 88

Lessig · 1, 19, 80, 84
letališče · 4, 6, 7, 21, 23, 26, 35, 38, 43, 44,
    86, 89
letalo · 27
Lex Nokia · 65, 66
liberalizacija · 70
listina · 43, 98, 110
Loader · 12, 20
LOCI · 124
Luxemburg · 72
Lyon · 5, 6, 8, 19, 34, 35, 36, 37, 40, 41, 44,
    45, 46, 50, 51, 52
Lyotard · 30, 52

M

MacKenzie · 30, 52
Madonna · 81
Malone proti Veliki Britaniji · 62
Malone v. Velika Britanija · 62, 67
Malovrh · 102, 118
Mann · 33, 47, 52
Manning · 41, 48, 52
Marx · 9, 12, 19, 35, 37, 40, 44, 45, 52, 71,
    73
Mason · 97, 118
maščevanje · 74
Mathiesen · 7, 19, 40, 41, 52
MCC · 123, 124
McCulloch · 8, 10, 12, 19
McKemmish · 97, 118, 121, 130
McKenzie · 71, 72, 84
McLaren proti Microsoft · 57
mentalizem · 3
Metallica · 81
Michaels · 110, 118
microserfs · 74
Microsoft · 57, 66, 72, 74, 125
Minority Report · 10
Mladič · 44
MNC · 123, 124
mobilni telefon · 15, 16, 41, 62, 63, 121,
    123, 125, 126, 127, 128
mobilnost · 25
moč · 3, 8, 9, 11, 13, 15, 16, 25, 29, 30, 36,
    42, 46, 47, 72, 108
moderna · 7, 9, 25, 26, 31, 36, 37, 87
Modic · ii, xiii, 85
Monahan · 47, 52
Moore · 110, 112, 118

Morgan · 121, 130
Mork Lomell · 8, 18, 19, 20, 50, 51
Moses · 87, 94
možgani · 16
MSIN · 123, 124
MSISDN · 124
mučenje · 33
multimedija · 122
Murakami Wood · 39, 48, 52

N

načelo proste presoje · 16
nadzor · ii, iii, xiii, 1, 2, 5, 6, 7, 8, 11, 12,
13, 14, 15, 16, 21, 22, 24, 25, 28, 32, 33,
34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 44, 45,
46, 47, 48, 49, 55, 56, 58, 59, 60, 61, 62,
64, 65, 70, 72, 78, 79, 80, 131
avtomatiziran · 5, 13
na daljavo · 23
satelitski · 44
vsakodnevnost · 41
nadzorovanje · xiii, 1, 3, 5, 8, 10, 12, 21,
23, 25, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 44,
46, 47, 48, 58, 62, 82, 131
»co-veillance« · 47
»proti-nadzorovanje« · 47
»ugrabitev« · 47
amatersko · 33
avtomatizirano · 22, 44
dimenzije · 34, 45
formalno · 14, 32, 33, 131
kamera · 16, 24, 33, 34, 41, 47
mehanizmi · 36, 48
na delovnem mestu · 22, 23, 38, 55, 58
nadzorni center · 24
nadzorstvene študije · 34
neformalno · 32, 131
okrepljeno · 1, 34
potrošnikov · 6, 23, 82
sorazmernost · 64
tehnično · 37
termično · 38, 44
univerzalno · 37, 39
v prometu · 23
vsakodnevnost · 37, 48
nadzorstvene študije · 32, 34, 36, 46, 48,
131
nagrada · 74
naklep · 128

napajalnik · 126
naprava · 6, 16, 31, 38, 56, 97, 105, 107,
108, 115, 121, 123, 126, 130
Napster · 78, 81
narcisizem · 7
Nasdaq · 70
natalist · 39
National Security Agency · 11
navigacija · 31
navodila · 99
negotovost · 10
Negroponte · 26, 52
neokrnjenost · 103
Nesselroth · 87, 94
nevron · 31
nevroznanost · 16
Neyland · 4, 13, 19
Niemietz v. ZR Nemčija · 61, 67
Nigerija · 14, 86, 87, 88, 89, 90, 92
Nigerijska prevarantska pisma · 85
Nissenbaum · 30, 50
nosilec podatkov · 82, 106, 108, 127, 129
Nova Gorica · 71

O

odgovornost · 4, 16, 33, 37
odklonskost · 32
odmera kazni · 32
odpor · 46
odredba · 63, 106, 107, 116
odvetnik · 88, 91, 108, 130
omrežje · 21, 72, 79, 100, 123, 124
ontologija · 27, 28, 31
operacija 4-1-9 · 86
operacijski sistem · 31, 100, 125
Oppen Gundhus · 8, 18, 19, 20, 50, 51
oprema · 12, 14, 31, 41, 55, 56, 79, 81, 114,
125, 127, 128, 130
optični medij · 105
organizacija z javnimi pooblastili · 115
organizator · 125
Orwell · 23, 33, 46, 48
otroška pomografija · 101, 110, 111, 112,
113
Oyesanya · 86, 94

P

P2P · 78, 79, 80
panacea · 5
Pandorina skrinjica · 1, 2, 131
panoptikon · 41
Patriotic Act · 79
PayPal · 41
PDA · 123
Pickering · 8, 10, 12, 19
PIN koda · 22, 124, 125
Pirate Bay · 73
Piratska stranka · 73
piratstvo · 78
pismo 419 · 85, 87, 88, 91, 92, 93
plain view doktrina · 16, 110, 111, 112
Plain view doktrina · 110
plošča · 26
PNR · 42
podatek · xiii, 1, 2, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 15,
16, 21, 22, 23, 25, 26, 27, 28, 29, 34, 35,
36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46,
56, 59, 60, 61, 62, 64, 65, 67, 70, 75, 76,
79, 82, 85, 97, 98, 100, 101, 102, 103,
105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112,
113, 115, 116, 117, 121, 122, 123, 124,
125, 126, 127, 128, 129, 130, 131
elektronski · 106, 116
uničenje · 107
v elektronski obliki · 122
zavarovanje · 15, 98, 102, 108, 109, 115,
116, 124, 126
zloraba · 98
Podbregar · 44, 52
podjetje · 15, 26, 41, 74, 79
policija · 2, 3, 11, 15, 34, 48, 59, 80, 99,
105, 106, 107, 109, 110, 111, 112, 113,
114, 115, 116, 117, 128
poligraf · 23, 38
Pollit · 98
pomnilnik · 123, 127
pomnilniški čip · 126
pomota izgubljenega plačila · 89
pooblastilo · 89, 111
pooblaščenec · 6, 115
Popis · 109
posnetek · 46, 114, 129
post-crime · 10, 13
Poster · 38, 52
Postman · 29, 30, 52
poštena raba · 78

poti prepričevanja · 90
potni list · 25
potnik · 35, 38, 40, 43
Potrč · 66
potrošnik · 41, 76, 78, 80
Poulantzas · 73, 84
pranje denarja · 23, 42
pravičnost · 3, 8, 10, 13, 131
prevencijska · 8
pravna dobrina · 80
pre-crime · 10, 12, 13
predkazenski postopek · 105, 115, 128
pregled · 22, 60, 98, 121, 122
preiskava · 16, 61, 63, 100, 101, 102, 105,
106, 107, 109, 110, 111, 112, 114, 115,
116, 117, 121, 122, 126, 129
hišna · 106
prekrškovni organ · 115
preslikovanje · 21, 23, 34, 38, 44
prevara · 24, 90, 92
prevarantska pisma · 14, 85, 86
Priest · 11, 19, 43, 52
priporočilo · 61, 67
Privacy International · 47
privilegij zoper samoobtožbo · 5, 108
procesno dejanje · 98
procesor · 123
profiliranje · 5, 6, 13, 23
program · 2, 11, 21, 76, 78, 79, 103, 122,
125
programska oprema · 81, 129
prometni podatki · 23, 60, 62, 63, 65
prstni odtis · 22, 23, 42, 43, 102
Prümska pogodba · 42
psihologija · 36
psihopatija · 69
PUK koda · 124

R

račun · 72, 73, 86, 88, 89, 93, 100
računalnik · ii, iii, 2, 8, 9, 14, 15, 16, 22, 23,
28, 29, 30, 31, 32, 60, 61, 70, 71, 72, 78,
79, 80, 81, 88, 97, 102, 103, 105, 110,
111, 113, 114, 121, 125, 126, 130
lastnik · 114
motnje · 81
službeni · 59, 64, 113
računalniška oprema · 101
računalniške igre · 125

računalniški program · 100
računalništvo · 9, 36, 97, 128
Rathmell · 121, 130
razred · 71, 80
razredna razmerja · 71
razspajkanje · 126
Reed · 71, 84
rentgen · 44
revolucija · 73
RFID · 5, 22, 23, 39
Roberts · 39, 52
Robin Hood · 92
Rogers · 109, 118
Roszak · 25, 26, 52
rudarjenje · 2, 5
Rusch · 89, 92, 94
Rusjan · ii, xiii, 69

S

SanJosé-Cabezudo · 90, 94
Scheetz · 101, 102, 118
schengenski · 42, 43
Schulman · 56, 66
Schwerha · 112, 113, 114, 119
Science · 17, 61, 67, 84
securitainmnet · 40
Selinšek · ii, xiii, 15, 20, 53, 97, 102, 108, 116, 118, 119
senzor · 23
serijska številka · 125
serviser · 114
Shepherd · 91, 94
Shimp · 90, 91, 94
Shoars · 57, 66
Shoars proti Epson America Inc · 57
Show · 12
shranjevanje · 2, 3, 25, 26, 27, 42, 43, 102
SIM kartica · 123, 124, 125, 126
forenzična · 125
simbolični interakcionizem · 3
Simmel · 37, 53
Simon · 12, 18, 20, 53
Simons · 44, 53
sinoptikon · 7, 41
SIS II · 42, 43
sistemska ura · 125
sklepanje · 100, 102
skrb · 6, 36, 39, 71
skrbniška veriga · 122

sled · 16, 87, 115, 116, 122
slovar · 16, 125
Slovenija · 14, 15, 63, 80, 85, 98, 107, 117, 122, 123, 128, 149
Smith · 2, 18, 48, 50, 62, 66
SMS · 124, 125
SMS sporočilo · 105, 124, 125
Smyth · 57
snemalnik · 24
socialni inženiring · 75, 78
Societe Nikon France v. M. Onof · 60, 67
sodba · 10, 102
Söderberg · 73, 84
sodišče · 16, 24, 34, 41, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 67, 73, 78, 99, 100, 101, 102, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 122, 130
sodni izvedenec · xiii, 16, 121, 128, 129, 130
sodnik · 29, 73, 104, 106, 112, 117
software · 31
sojenje · 1, 10, 29, 101, 109, 117
solidarnost · 14, 37, 83
Solove · 7, 20
soočanje · 129
sovražstvo · 76
sovražni govor · 76
spam · 8
Spielberg · 10
spletna stran · 15, 76
SPN · 124
spominska kartica · 105, 121, 123
spyware · 81
Staples · 8, 20, 41, 53
State v. Schroeder · 112
Statistični letopis · 15, 20
Stout · 5, 20
strežnik · 22, 56, 77, 79
stroj · 38, 71
strokovnjak · 101, 129
sum · 40, 61, 91, 106, 113, 129
Supernova · 80
surveillance · 12, 18, 19, 20, 34, 36, 37, 50, 51, 52, 53
Svet Evrope · 59, 67
svetovna vladavina · 9
Swain · 33, 53
Swift · 23
SWIFT · 42
Sykes · 57, 66

Š

Šavnik · ii, xiii, 118, 121
šifirni ključ · 107
    razkritje · 107
šifirni kontejner · 107
škoda · 2, 74, 75, 78, 80, 92, 113
Šturm · 66, 113, 119
Švedska pobuda · 42

T

tatvina · 98
Taylor · 74, 76, 84
technopolicing · 2
tehnologija · 1, 4, 5, 15, 21, 22, 23, 24, 29,
    30, 33, 34, 35, 36, 38, 40, 44, 45, 46, 47,
    48, 49, 56, 70, 73, 75, 76, 79, 98, 102,
    117
    informacijsko-komunikacijska · 98, 102
tehnopolis · 29
telefon · 16, 22, 33, 64, 88, 105, 121, 123,
    124, 125, 126
    oprema · 126
    pametni · 123
telefonski imenik · 124, 125, 126
telefonski klici · 125
telekomunikacijsko omrežje · 34, 41
telescreen · 48
teroristični napad · 10
terorizem · 2, 10, 12, 13, 42, 76, 77, 82, 83
Thomas · 12, 20
tihotapstvo · 110
Tinic · 46, 53
Töpfer · 2, 18, 47, 51
Torpey · 25, 53
tožilstvo · 15, 99, 109, 116, 130
transakcija · 23
trdi disk · 100
triangulacija · 23
trojanski konj · 81, 103
Turgeman · 74, 84
Turkle · 9, 20, 30, 31, 32, 53
tveganje · xiii, 4, 8, 10, 48, 131, 149
Twitter · 34, 41

U

U. S. proti Councilman · 57
United States of America v. Bradford C.
    Councilman · 57, 66
United States v. Angevine · 113
United States v. Barth · 114
United States v. Carey · 110
United States v. Gray · 111
United States v. Grimes · 114
United States v. Hall · 114
United States v. Kennedy · 114
United States v. Slanina · 112
United States v. Upham · 113
United States v. Barth · 114
uporabniško ime · 125
urjenje · 109
US Visit Program · 42
Ustava RS · 63, 64, 67, 101, 105, 113, 119
ustavno sodišče · 63
Ustavno sodišče · 63, 67, 105
utemeljeni razlogi za sum · 106

V

Valeri · 121, 130
varnost · xiii, 3, 5, 6, 8, 10, 11, 12, 30, 34,
    39, 41, 61, 63, 70, 77, 81, 83, 88, 105,
    106, 117, 131
varnostna industrija · 3, 12
Velika Britanija · xiii, 2, 12, 28, 33, 39, 48,
    49, 85
Veliki brat · 7, 12, 15, 33, 36, 46
videofon · 6
videokamera · 123, 125
videokonferenca · 34
videonadzorovanje · 23, 39, 41, 47, 49
vidljivost · 35, 38, 44, 45
Visual sit-in · 77
vizum · 25
vohuniti · 33
vojska · 11, 37, 73
voyeurizem · 74
vozilo · 5, 28, 35, 41
vrednotenje · 27, 74
Vrhovno sodišče · 62, 79, 115
vzajemnost · 14, 83
vznemirjenje · 74

W

Wajcman · 30, 35, 52, 53
Walden · 103, 119
Wall · 8, 14, 20, 73, 84
Wang · 70, 84
WAP začasni pomnilnik · 125
Weber · 26, 37, 53
Webster · 6, 8, 12, 18, 20, 39, 40, 41, 48,
50, 52
Whatmough · 1, 19
Whitaker · 58, 66
white hat · 73
Wikipedia · 28, 123
Wiretap Act · 56

Y

Yar · 12, 20, 47, 53, 84

Z

zabava · 40, 74, 92
zakonodaja
    Privacy Act of 1974 · 56
zapisnik · 101, 108, 112
zaposlitev · 11, 13, 57
    prekarna · 13
zasebnost · xiii, 1, 2, 5, 6, 7, 13, 14, 16, 43,
55, 56, 57, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66,
74, 105, 113, 114, 118, 131
komunikacijska · 2, 13, 55, 60, 61, 63,
64, 105, 118, 131
na delovnem mestu · 55

poseg · 59
upravičeno pričakovanje · 113
zaseg · 16, 98, 101, 105, 107, 108, 110,
111, 112, 113, 115, 116, 117, 127
zatajitev · 98
zavarovanje · 16, 105, 106, 108, 109, 115,
116, 117, 122
Završnik · ii, iii, xiii, 1, 21, 149
zbiranje · 2, 5, 6, 11, 25, 26, 42, 44, 59,
102, 114
zbirka podatkov · 2, 11, 23, 27, 28, 29, 30,
39, 42, 43
ZDA · 11, 12, 22, 23, 27, 28, 42, 43, 48, 56,
58, 62, 66, 73, 78, 79, 88, 109, 113, 114
zdravstvo · 23, 40
Zedner · 8, 10, 11, 12, 13, 20
zemljevid · 22, 28
zgodovina · 36
zgoščenska · 80, 111
ZKP · 16, 98, 101, 102, 105, 106, 107, 108,
109, 112, 113, 115, 116, 117, 118
zlato · 85, 88
znamka · 125
znanje · 9, 26, 32, 73, 74, 75, 76, 78, 83,
101
Zuckerman · 27, 53
Zuckoff · 86, 87, 95
zvezdnik · 7, 40, 41
zvok · 44, 122

Ž

žariščna točka · 28
žrtev · 28, 75, 82, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91,
92, 93, 106

Novejše monografije Inštituta za kriminologijo pri Pravni fakulteti v Ljubljani

- 1996 Bojan Dekleva (ur.): Nove vrste vzgojnih ukrepov za mladoletnike.
- 1996 Alenka Šelih: Otrokove pravice, šolska pravila in nasilje v šoli.
- 1997 Zoran Pavlovič in dr.: Slabo ravnanje z otroki v Sloveniji – opažanje in obravnavanje.
- 1998 Katja Filipčič: Obravnavanje mladoletnih delinkventov primerjalnopravni vidik.
- 1998 Zoran Kanduč, Damjan Korošec in Marko Bošnjak: Spolnost, nasilje in pravo.
- 1998 Bojan Dekleva: Droge med srednješolsko mladino v Ljubljani.
- 1999 Zoran Kanduč: Kriminologija – (stran)poti vede o (stran)poteh.
- 2002 Bojan Dekleva, Špela Razpotnik: Čefurji so bili rojeni tu – življenje mladih priseljencev druge generacije v Ljubljani.
- 2002 Zoran Kanduč: Žrtve, viktimizacije in viktimološke perspektive.
- 2004 Gorazd Meško (ur.): Preprečevanje kriminalitete – teorija, praksa in dileme.
- 2005 Zoran Kanduč: Kriminaliteta, družbeno nadzorstvo in postmodernizacijski procesi.
- 2005 Katja Šugman (ur.): Poligraf v kazenskem postopku.
- 2006 Zoran Kanduč (ur.): Droge, zapori, ženske – postmoderna družba in njene zasvojenosti.
- 2006 Katja Šugman (ur.): Izhodišča za nov model kazenskega postopka.
- 2006 Katja Filipčič (ur.): Uvajanje vzgojnih ukrepov dela v korist skupnosti in socialnih treningov.
- 2007 Matjaž Ambrož: Kaznivo dejanje in njegove vrednostne prvine.
- 2007 Zoran Kanduč: Kriminologija – (stran)poti vede o (stran)poteh. 2. izd.
- 2007 Primož Gorkič, Matjaž Jager in Katja Šugman (ur.): Policija, državni tožilci in uspešnost preiskovanja kaznivih dejanj – izbrani pravni in sistemski vidiki.
- 2007 Alenka Šelih (ur.): Sodobne usmeritve kazenskega materialnega prava.
- 2007 Zoran Kanduč: Subjekti in objekti (ne)formalne socialne kontrole v kontekstu postmodernih tranzicij.
- 2009 Aleš Završnik: Homo criminalis – upodobitve zločinskega subjekta v visokotehnološki družbi tveganja.
- 2009 Ivanka Sket (ur.): Pregled raziskovalnega dela – 1954-2009.